

Elegía d'Ovidi

ELEGÍA III DEL LLIBRE II D'OVIDI

A LA SEVA ESPOSA

*Haec mea, si casu miraris, epistola quare
Alterius digilis scripta sit: aeger eram,
Aeger in extremis ignotis partibus orbis,*
.....

Si't sobta rebre aquesta Lletra meva
dictada per mà d'altri, vull que sapias
que jo estava malalt y a l'altra banda
ignorada del món malaltejava
y dubtant gayrebé si guariria.
Sabentme entre gent Sàrmata y la Gètica,
figúrat donchs el cor de qui sojorna,
fent llit, en terres de les més ingrates.
No'm proven aquests ayres y es inútil
que procuri avesarme a aquestes aygües

d'un país a quals terres no feconden.
Aquí no's trova pas cap casa còmoda,
ni cap vianda pel malalt mengívola,
ni metge qu'ab son art el mal te llevi,
qui'l mimvi maldament, aquí no's trova
y no cal dir qu'a na l'espona hi falta
l'amich afectuós, de bona vèrbola,
qui t'ajudi a passar les llargues hores.
Jo visch, aclaparat, en terra extranya,
remembrant les amors qu'un jorn tenia:
no cal dir qu'en les meves remembrances
ets sempre la primera, aymada esposa,
y que tens en mon cor lloch predilecte.
Ab tu qu'estàs ausent jo parlo sempre
y totstemp el teu nom me puja als llabis;
no passa ni una nit, ni un jorn afina
que no't tinga en recort, ja que no als brassos.
Els qui'm senten parlar, dient tothora
el teu nom, creuen que desvariejo
abrandat per la febra. Si ma llengua
dexés d'enrahonar, fora endebades
el volerme refer, portantme als llabis
el vi confortador dels qui feblegen.
Que'm diguin qu'has vingut, qu'ets a ma cambra,
y tantost guariré, puix tu, ma esposa,
ets l'única esperansa en mon exili.
No sabentme malalt, que palanquejo
entre mort y la vida, tal vegada
vius contenta y felís,... mes nó, ja'm consta
qu'allunyada de mí vius enristida.
Si de mes hores es vinguda l'última,
si per mon fat he de morir tant prompte,
per qué, grans deus, no perllongueu el viure
d'aquest pobre damnat el temps que sia
mester per soterrarlo allà en sa patria?
¡Tantdebò'm fossin previnguts alhora

el decret del exil y'l de morir-me!
Si la mort fos estada per mi'l Cèsar
exilador, content jo mort hauria,...
car no sembla altrament que se'm perllongui
la vida... per que muyra en el exili.
He de finir en allunyades terres
en lloch més trist que no la mort matexa,
m'aniré decandint en llit qu'es d'altri
y quan me colguin, no tindrè qui'm plori.
Fins privat me veuré, quan agonegi,
d'aquells plàcits moments de revifalla
que semblen aportar les caldes llàgrimes
de la esposa, al regar el gelat rostre.
¿A qui dirà sa voluntat darrera
aquest pobre exilat? Ab crits d'angoxa,
no'm vindrà a cloure les cayentes pàlpebres
d'un amich estimat la mà benigna.
Terra estrangera colgarà la còrpora
del mort sense cap plor, sens funeralies!
Al saber-me difunt, aclaparada,
feriràs el teu pit ab mans abdues
y extenent els teus brassos vers les terres
qui m'hauràn vist morir, ay! endebades
el nom pronunciaràs d'aquell qui era
ton espòs estimat qu'ha perdut l'èsser.
No esgarrapis tes galtes, ni t'arrenquis
els cabells, follament desesperada;
¿còm morir ans que tu, si tu ets ma vida?
Pènsa que quan jo vaig dexar la Patria
de mort més trista vaig morí'aquell dia;
acabades les penes qui m'agreugen,
fruèix la vida, si es que t'es possible,
mes ja sé que no pots, oh bona esposa!
Fés el cor fort per comportà'exes penes
ab el coratge que ja abans solies.
¡Tantdebò qu'ab el còs les nostres ànimes

s'anorreessin y qu'en exes terres
 ni la feyna tinguessin de cremarme
 demunt la pira, per guardar mes cendres!
 Si l'esprit immortal se'n puja enlayre
 y es certa la doctrina d'En Pitàgora
 entre les ombres de Sarmacia, tètrica
 d'un romà desterrat vagarà l'ànima,
 sempre extrany entre gent inconeguda.
 Dins un'urna mes cendres estojades
 fésles dur a la Patria, qu'en l'exili
 no romanguin encara, com en vida.
 Ningú t'ho pot privar. Remémbrà aquella
 germana qu'a malgrat del Rey de Tebes
 del germà rescatat, ab mà piadosa,
 el còs va sepelir. Vull que barregis
 mes cendres ab polcina de gingebre
 a fi de que's conservin incorruptes,
 y en un lloch aïllat del cementiri
 depòsa l'urna ab la llegenda aquesta,
 gravada sobre'l marbre, ab grosses lletres,
 que sobti al vianant distret qu'hi passi:

«Jo, l'Ovidi, cantor d'amors tendrívols,
 «ab mon estre so mort y aquí reposo.
 «Jo't prego vianant, per ta estimada,
 «que't placia dir: *¡Que blanament reposi*
 «*l'ossamenta d'aquell poeta Ovidi!*»

Escriuhi sols axò, perque'ls meus versos
 me fan de mausoleu més perdurable,
 y encara qu'han fet mal, tinch l'esperansa
 de que la llur supervivencia en gloria
 tindrà el nom de llur autor per sempre.
 Y pòrtam, finalment, la presentalla
 qu'a n'els morts s'ofereix: una corona
 perlejant en ses flors llàgrimes teves.

Moltes més coses jo't diria encara,
mes tinch la llengua axuta per dictarles.
Escólta ma paraula que tal volta
ja es l'última dictada pels meus llabis:
Jo't dono'l que no tinch: Salut, esposa!